

حاجی، بالشت را داده زیر دستش و گرم توضیح دادن است
حاج عباس ترابی، حتی وقتی پیش شترهاست، از بافتن کلاه پشمی، غافل نمی شود
چوپان ها در رضاآباد، با موتور گله هایشان را به چرا می برند

خاک بیفتد یا جایی آب باشد و پوزه اش در آب بیفتد، حیوان خفه می شود. حیوان که به دنیا می آید، خیس است. اگر شب سرما و یخبندان باشد، اگر برف و باران باشد، حیوان سرما می خورد و می میرد. غیر از این ها در صحرا گرگ و کفتار هم هست. آن ها نمی توانند به شتر آسیبی بزنند؛ اما هاشی که جانی ندارد. هاشی را می درند. برای همین شترهای آبست را از صحرا جمع می کنند و می آورند به روستا. ما می گوییم «باربند» همان آغل شترهاست. در باربند که باشند، شب هم می توانیم از آن ها خبر بگیریم».

● اعیانی ترین غذای کویر

حاجی دستی هم در ادبیات دارد. تا دلتان بخواهد شعر بلد است و ضرب المثل. وقتی می خواهد درباره شیر خوردن هاشی توضیح بدهد، این بیت را می خواند:

غم روزی مخور، بر هم مزن اوراق دفتر را

که قبل از طفل، ایزد پر کند پستان مادر را

ادامه می دهد: «هاشی قبل از آنکه به دنیا بیاید روزی او را خدا حواله داده به پستان مادرش. وقتی نفس هاشی راسته می شود، تقریباً نیم ساعتی طول می کشد تا دست و پایش هم به قوت بیاید. بعد دلش هوس غذا می کند. حیوان مادر آن قدر محبت دارد دور می زند و پستانش را با پوزه هاشی برابر می کند تا هاشی بتواند شیر بخورد».

شیر شتر، بهترین نوشیدنی کویر است. کویرنشین ها هر وقت بخواهند از کسی پذیرایی جانانه کنند، برایش شیر شتر می ریزند. حاجی می گوید: «شیر شتر مزاجش سرد است، گوشتش گرم. بدن شتر حرارت دارد. توی زمستان که حیوان را می دوشیم، شیرش بخار دارد. شیر شتر ماست نمی شود. ما از شیر شتر، دوغ می گیریم. بعد از همان دوغ کشک، کره، قروت و قره قروت می گیریم».

حاجی اصرار دارد ظهر بمانیم تا در این فاصله، همه آن چیزهایی را که از شیر شتر می گیرد، نشانمان بدهد. ما اما نمی توانیم دعوت حاجی را بپذیریم. ظهر را هم میهمان فاطمه خانم هستیم به صرف چلوگوشت شتر. فاطمه خانم تأکید دارد: «چلوگوشت آتشی شتر».

این اعیانی ترین غذایی است که اهالی ایل عشایر کسی را به آن میهمان می کنند. ما امروز ظهر، میهمان اعیانی ترین غذای کویر هستیم و حتماً همراهش دوغ شتر هم می زنیم.

زمستان ها برای شتردارها، فصل مهمی است. حاجی می گوید: «شتر اول زمستان جفت گیری می کند. آبستنی اش هم از ۱۲ تا ۱۴ ماه طول می کشد. یک لوک تا ۵۰ شتر ماده را می تواند آبست (آبستن) کند. شتر نر، در فصل جفت گیری به هیچ لوک دیگری اجازه نزدیک شدن به گله را نمی دهد. فصل جفت گیری که تمام شود، شتر نر، گله شتر را رها می کند و می رود؛ همان طور که شتر آبستن موقع زایمان از گله دور می شود. هاشی ها معمولاً آخرهای زمستان به دنیا می آیند. هاشی وقتی به دنیا می آید ۲۰ دقیقه تا نیم ساعت دست و پا می زند که بتواند نفس آزاد کند. دست و پا که می زند، ریه هایش انگار از هم باز می شود و نفس را در خودش جا می دهد. اگر جایی که هاشی به دنیا آمده، خاکی باشد و پوزه هاشی در

● پیشه قدیمی ایل عشایر

شترداری، پیشه قدیمی ایل عشایر است. حتماً تا پیش از این روز و روزگار، ساربانان هم می کرده اند و گرنه حاجی از کجا این مطالب را درباره ساربانان می داند. حاجی حسابی گرم توضیح دادن است و بنا دارد جزئیات دقیقی از شترداری را به ما بگوید. گاه به گاه هم توضیحاتش را با اشاره به لوکش، کامل می کند. لوک همچنان نگاهش بین مهربانی و بهت زدگی در رفت و آمد است. «شتر چشمش دو پلک دارد. یک پلک ظریف هم زیر پلکش دارد. وقتی گرد و خاک بشود، حیوان می تواند با آن پلکش، هم چشمش را حفظ کند و هم ببندد.

شتر گردن بلندی دارد. این گردن مثل اهرم است. شتر را بار می کنند. حیوان نشسته است و بار را می گذارند پشتش. گاهی این بار تا ۳۰۰ کیلو هم هست. حالا حیوان می خواهد بلند شود. می دانید چه زوری باید داشته باشد تا بتواند خودش و بارش را بلند کند؟ حیوان چه کار می کند؟ شتر سرش را و گردنش را پایین می آورد. حالا که سر و گردنش پایین است، می تواند پاهای عقبش را بلند کند. بعد گردنش را می برد بالا و می تواند راحت بلند شود». حاجی توضیحاتش را جوری ادامه می دهد تا به کلاه و جلیقه پشمی اش برسد. «در پشم شتر هم مو است و هم کرک. مو زودتر سبز می شود و سپس کرک ها می رویند. کرک ها بین موها می رویند و از موها کوتاه ترند. موها نمی گذارد خیس باران به تن حیوان برسد. کرک ها هم تن حیوان را گرم نگه می دارند. برای همین شتر می تواند سرما و گرمای بیابان را تاب بیاورد همچنان که ما زمستان سرد کویر را با همین لباس ها می گذرانیم».

● فصل مهم شترداری

زمستان ها برای شتردارها، فصل مهمی است. حاجی می گوید: «شتر اول زمستان جفت گیری می کند. آبستنی اش هم از ۱۲ تا ۱۴ ماه طول می کشد. یک لوک تا ۵۰ شتر ماده را می تواند آبست (آبستن) کند. شتر نر، در فصل جفت گیری به هیچ لوک دیگری اجازه نزدیک شدن به گله را نمی دهد. فصل جفت گیری که تمام شود، شتر نر، گله شتر را رها می کند و می رود؛ همان طور که شتر آبستن موقع زایمان از گله دور می شود.

هاشی ها معمولاً آخرهای زمستان به دنیا می آیند. هاشی وقتی به دنیا می آید ۲۰ دقیقه تا نیم ساعت دست و پا می زند که بتواند نفس آزاد کند. دست و پا که می زند، ریه هایش انگار از هم باز می شود و نفس را در خودش جا می دهد. اگر جایی که هاشی به دنیا آمده، خاکی باشد و پوزه هاشی در

